	yil "29" 08 dagi 4 -sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan. O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2020 yil "29" 08 dagi 452 - sonli buyrug'i bilan ma'qullangan fan dasturlarini tayanch oliy ta'lim muassasasi tomonidan tasdiqlashga rozilik berilgan.
8.	**Fan/modul uchun ma'sul:** Xolmatov N.B. – TDSHU "Turkiy xalqlar tarixi, madaniyati, siyosati va iqtisodiyoti" kafedrasi dotsenti, iqtisod fanlari nomzodi;
9.	**Taqrizchilar:** Ermamatov Sh.J. – TDSHU, "Sharq mamlakatlari iqtisodiyoti" kafedrasi dotsenti, iqtisodiyot fanlari номзоди; Vahobov A.V. – O'zbekiston Milliy Universiteti, "Makroiqtisodiyot" kafedrasi professori, iqtisod fanlari doktori (turdosh OTM).

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI

"TASDIQLAYMAN"
G.Sh. Rixsiyeva
2020 yil " "

"KELISHILDI"
Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi
2020 yil "28" 08

Ro'yxatga olindi: №MD-5A231001
2020 yil "28" 08

MINTAQAVIY IQTISODIY RIVOJLANISHNING ZAMONAVIY NAZARIYALARI

FAN DASTURI

Bilim sohasi:	200000 – Ijtimoiy soha, iqtisod va huquq
Ta'lim sohasi:	230000 – Iqtisod
Mutaxassislik:	5A231001 – Xorijiy mamlakatlar iqtisodiyoti va mamlakatshunoslik (mamlakatlar va mintaqalar bo'yicha)

Toshkent – 2020

Fan/modul kodi	O'quv yili		Semestr	ECTS - Kreditlar	
5AIRN125	2020-2021		1	5	
Fan/modul turi	**Ta'lim tili**			**Haftadagi dars soatlari**	
Majburiy	O'zbek/rus			4	
1.	**Fanning nomi**	**Auditoriya mashg'ulotlari (soat)**		**Mustaqil ta'lim (soat)**	**Jami yuklama (soat)**
	Mintaqaviy iqtisodiy rivojlanishning zamonaviy nazariyalari	60		90	150

2.

I. Fanning mazmuni

Fanni o'qitishdan maqsad – zamonaviy iqtisodiy ta'limotlar va nazariyalarning umumiy tasnifini berish, milliy iqtisodiyotlar rivojlanishi va zamonaviy iqtisodiy yondoshuvlar o'rtasidagi bog'lanishlarni ochib berish, magistrantlarda mintaqaviy iqtisodiy rivojlanishning nazariyalarini o'rganishda tizimli yondoshuv ko'nikmalarini shakllantirishdan iborat.

Fanning vazifasi – mintaqaviy iqtisodiy rivojlanishning zamonaviy nazariyalari mazmunini tushuntirish, ularning yuzaga kelish shart-sharoitlari va omillarini aniqlash, milliy iqtisodiyot rivojlantirilishida ulardan foydalanish imkoniyatlarini umumiy tarzda tushuntirish, ta'limotlar va g'oyalardan ilmiy tadqiqot ishlarini bajarishda unumli foydalanish yo'llarini ko'rsatishdan iborat.

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu. Fanning predmeti va vazifalari

O'rganilayotgan fanning maqsadi. Fanning predmeti. Fanni o'rganish oldidagi vazifalar. Predmetni o'rganish usullari. Zamonaviy nazariyalar tushunchasi. Mintaqaviy iqtisodiy rivojlanish tushunchasi.

2-mavzu. Zamonaviy iqtisodiy nazariyalar rivojlanishidagi asosiy tendensiyalar

Iqtisodiyot sohasida Nobel mukofoti sovrindorlari tavsifi. Qiyosiy tahlilning iqtisodiy nazariya rivojlanishidagi ahamiyati. Mikro- va makroiqtisodiyot sohasidagi fikriy siljishlar. YAngi keynschilik. O'zbekistonda zamonaviy iqtisodiy ta'lim, iqtisodiy savodxonlik, iqtisodiy nazariya va ta'limotlarni o'rganishning tashkil etilishi.

3-mavzu. Keynschilikning inqirozi. YAngi konservatizmning shakllanishi

Keynschilik "asri". Keynschilik doktrinasi inqirozining shart-sharoitlari. YAngi konservatizm yangi dunyoqarash sifatida. Tetcherizm. Reyganomika. YAngikonservatizm tanqidi.

4-mavzu. Amerika monetarizmining asosiy yo'nalishlari

iqtisodiyotning asosiy muammolarini nazariyalarga bog'lab tahlil qila olish; ta'limotlardan ilmiy tadqiqot ishlarini bajarishda mustaqil foydalanish *malakalariga ega bo'lishi kerak.*

4. **VII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:**

- ma'ruzalar;
- interfaol keys-stadilar;
- seminarlar (mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar);
- guruhlarda ishlash;
- taqdimotlarni qilish;
- individual loyihalar;
- jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.

5. **VIII. Kreditlarni olish uchun talablar:**

Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.

6. **Asosiy adabiyotlar**

1. Michel De Vroey. A History of Macroeconomics from Keynes to Lucas and Beyond. Cambridge University Press, N.Y., 2016 - www.cambridge.org

2. История экономических учений (современний этап): Учебник /Под общ.ред. А.Г.Худокормова. М.ИНФРА-М, 2009. — 644 с.

3. Xolmatov N.B. Mintaqaviy iqtisodiy rivojlanishning zamonaviy nazariyalari. O'quv-uslubiy majmua. TDShI, 2019, 180 б.

4. Камилова М.Х.Современные экономические теории регионального развития. Учебное пособие – Т.:ТашГИВ, 2018– 208 с.

Qo'shimcha adabiyotlar

5. Razzoqov A., Toshmatov Sh., 0'rmonov N. Iqtisodiy ta'limotlar tarixi. Darslik. - T.: Adabiyot jamg'armasi, 2005. - 424 b

6. Худокормов А.Г. Экономическая теория: новейшие течения Запада: Учеб.пособие. — М.: ИНФРА-М, 2011. —416 с

7. Блауг М. 100 великих экономистов после Кейнса. Пер. с анг. Под ред. М.А. Сторчевого. - СПб.: Экономическая школа, 2005. - 456 с

Axborot manbaalari

8. http://www.libertarium.ru
9. http://gallery.economicus.ru
10. http://eh.net/encyclopedia/
11. http://cepa.newschool.edu
12. http://www.tdiu.uz
13. http://www.econ.reviw&cer.uz

7. Fan dasturi Oliy va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi yo'nalishlari bo'yicha O'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi Kengashning 2020

	14.Mintaqalar rivojlanishidagi yangi tendensiyalar va ularning identifikatsiyasi. Hududlarning klasterli rivojlanishi va sanoatlashuv markazlari. **V. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar** Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular: 1. Iqtisodiyot sohasida Nobel mukofotlari sovrindorlari tasnifi 2. Zamonaviy iqtisodiy nazariyalar maktablari tavsifi 3. Yangi konservatizmning shakllanish shart-sharoitlari 4. Tetcherizm 5. Reyganomika 6. M.Fridmen va uning g'oyalari 7. Permanent daromad nazariyasi 8. Ishsizlik va inflyasiya to'g'risidagi yangi nazariyalar. 9. "Laffer samarasi" 10. Ratsional kutishlar nazariyasi 11. J.Byukenen biografiyasi 12. Virjiniya maktabi 13. Nortning ijodiy biografiyasi 14. Evolyusion antimeynstrim 15. Axborot paradigmasi: ish haqi va bandlik bo'yicha yangi nazariya 16. Inqiroz nazariyalari rivojlanishining shart-sharoitlari 17. Milliy iqtisodiyot rivojlanishi bo'yicha yondoshuvlar 18. Mintaqaviy rivojlanish nazariyalari tasnifi 19. Mintaqalar rivojlanishiga yondoshuvlar 20. Mintaqa ko'pfunksiyali va ko'p jihatli iqtisodiy tizim sifatida 21. Mintaqaning to'rt paradigmasi: mintaqa-kvazidavlat, mintaqa-kvazikorporatsiya, mintaqa-bozor, mintaqa-sotsium 22. Mintaqalarning rivojlanish modellari Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.
3.	**VI. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)** Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: • mintaqaviy iqtisodiy rivojlanishning zamonaviy nazariyalari mazmunini, shuningdek, nazariyalarning o'zak va bosh masalalari haqida ***tasavvur va bilimga ega bo'lishi***; • zamonaviy iqtisodiy ta'limotlar va nazariyalardan shakllangan iqtisodiy bilimlarni tizimli mustahkamlashda amaliy foydalanish bo'yicha ***ko'nikmalariga ega bo'lishi***; • ma'ruza materiallarini o'zlashtirish, shuningdek, nazariy materiallarga tayangan holda ilmiy faoliyatni mustaqil tashkil etish, milliy

	Monetarizmning shakllanish tarixi. Ta'limot to'g'risida umumiy tushuncha. M.Fridmen: uning g'oyalari. Metodologik tadqiqotlar. Monetar gipotezalar. (1940-50 yy.). Monetarizm gipotezasi shakllanishining yakunlanishi. Permanent daromad nazariyasi. Nazariyalarning evolyusiyasi. G'oyaning rivojlanayotgan davlatlarga tarqalishi. **5-mavzu. Taklif iqtisodiy nazariyasi** Seplaysayder metodologiyasi; ishsizlik va inflyatsiya to'g'risidagi yangi nazariyalar. Iqtisodiy o'sish bo'yicha original nazariya. Soliq islohotlari loyihasi; "Laffer samarasi". **6-mavzu. YAngi klassik nazariya; "ratsional kutishlar" nazariyasi. Ijtimoiy tanlov haqida yangi institutsional nazariya (Virjiniya maktabi)** Ratsional kutishlar nazariyasining paydo bo'lishi. Uning metodologik asoslari. "Pul illyuziyasi"; "adaptiv kutishlar". Siklik tebranishlar bo'yicha "yangi klassik nazariya". J.Byukenen biografiyasi. "Konstitutsional siyosiy iqtisod"ning metodologik asoslari. Ijtimoiy tanlash nazariyasi. Virjiniya maktabining dasturi. **7-mavzu. Duglas Nort: yangi iqtisodiy nazariya - yangi institutsionalizmga yangi yondoshuv** Kliometrika asoschilari. Nortning ijod biografiyasi. Nort - AQSH iqtisodiy tarixi tadqiqotchisi. Nort - G'arbiy Evropa iqtisodiy tarixi tadqiqotchisi. Nortning yangiinstitutsional nazariya rivojiga qo'shgan hissasi. **8-mavzu. Neoshumpeter iqtisodiy nazariyasi. Inson qadriyatlari bo'yicha A.Sen nazariyasi** Konsepsiyaning tug'ilishi. Evolyutsion antimeynstrim. Evolyusionizm tarafdorlari. Iqtisodiy evolyusionizm metodlari. Firmalar evolyusion nazariyasi. Iqtisodiy siyosat va evolyusion nazariya. Ijtimoiy tanlash va farovonlik nazariyasi. Qashshoqlik va ochlikning interpretatsiyasi. Amartya Sen iqtisodiy ta'limot tarixchisi. **9-mavzu. J.Stiglits. "Axborot iqtisodiyoti" va "neokeynschilik" etakchisi** YAngi tadqiqot dasturlari boshlanishi. Axborot paradigmasi: ish haqi va bandlik bo'yicha yangi nazariya. Axborot jihatidan takomillashmaganlik tushunchasi. Iqtisodiy siyosat retsepti - ultraliberalizmga alternativa. "Demokratik idealizm" dasturi. **10-mavzu. XX1 asr boshlarida iqtisodiy nazariyalar rivojlanishining asosiy tendensiyalari** Iqtisodiy nazariyalar rivojlanish yo'nalishlari va maktablarining zamonaviy tasnifi. Inqiroz nazariyalari rivojlanishining shart-sharoitlari. O'zbekistonda inqiroz

bo'yicha zamonaviy nazariyalarning o'rganilishi. Milliy iqtisodiyot shakllanishi va rivojlanishi bo'yicha yondoshuvlar va qarashlar tahlili.

11-mavzu. Mintaqaviy taraqqiyot zamonaviy iqtisodiy nazariyalari rivojlanishining asosiy tendensiyalari

Mintaqalarning tasniflanishi. Tabiiy-moddiy resurslarga ega mintaqalar. Iqtisodiy-funkcional mintaqalar. Siyosiy-ma'muriy mintaqalar. Sotsiomadaniy mintaqalar. Mintaqaviy rivojlanish nazariyalari tasnifi. Mintaqalar rivojlanishini morfologik o'rganuvchi, tavsifiy-makoniy tuzilishini tavsiflovchi nazariyalar. Mintaqalarni funksional o'rganuvchi, o'zgarishlarning sababini tushuntiruvchi nazariyalar. Mintaqalar rivojlanishiga yondoshuvlar. Mintaqaviy rivojlanish nazariyalarining ahamiyati.

12-mavzu. Raqobat ustunliklari nazariyasi

M.Porter va uning g'oyalari. Raqobat ustunligi tushunchasi talqini. Mamlakatlarning raqobat ustunligi. Mintaqalarning raqobat ustunligi. Raqobat ustunligini mustahkamlash modellari.

13-mavzu. Mintaqa rivojlanishining yangi paradigmasi va koncepciyasi

Mintaqa ko'pfunksiyali va ko'p jihatli iqtisodiy tizim sifatida. Mintaqaning to'rt paradigmasi: mintaqa-kvazidavlat, mintaqa-kvazikorporatsiya, mintaqa-bozor, mintaqa-socium. Mintaqaviy rivojlanish paradigmasi. Mintaqaviy rivojlanish. Strategik boshqaruv. Mintaqa iqtisodiyotining barqaror rivojlanishi.

14-mavzu. Mintaqalarning rivojlanish modellari.

Mintaqalarning rivojlanish modellari. Iqtisodiyotning muvozanat modellari. Ehtimollik-statistik modeli. Imitatsion model. Intellektual texnologiyalarga asoslangan model. Mintaqaviy ijtimoiy-iqtisodiy tizimlarning rivojlanish salohiyati. Joriy va strategik salohiyat tushunchalari. Integral tavsiflash. Joriy va strategik salohiyatning o'zaro bog'liqligi. Strategik ssenariylar. Inqiroz davrida mintaqalar rivojlanishining dolzarb muammolarini aniqlash. Mintaqalar rivojlanishining ichki rezervlarini aniqlash.

15-mavzu. Mintaqaviy rivojlanish bo'yicha yangi nazariyalar

Mintaqalar rivojlanishidagi yangi tendensiyalar. Mintaqalarning identifikatsiyasi. Iqtisodiy o'sish nuqtalari. Hududlarning klasterli rivojlanishi. Iqtisodiy o'sish markazlari – periferiya.Sanoatlashuv markazlari.

III. Amaliy mashg'ulotlari buyicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Fanning predmeti va vazifalari
2. Zamonaviy iqtisodiy nazariyalar rivojlanishidagi asosiy tendensiyalar
3. Keynschilikning inqirozi. YAngi konservatizmning shakllanishi
4. Amerika monetarizmining asosiy yo'nalishlari

5. Taklif iqtisodiy nazariyasi
6. Yangi klassik nazariya; "ratsional kutishlar" nazariyasi. Ijtimoiy tanlov haqida yangi institutsional nazariya (Virjiniya maktabi)
7. Duglas Nort: yangi iqtisodiy nazariya - yangi institutsionalizmga yangi yondoshuv
8. Neoshumpeter iqtisodiy nazariyasi. Inson qadriyatlari bo'yicha A.Sen nazariyasi
9. J.Stiglits. "Axborot iqtisodiyoti" va "neokeynschilik" etakchisi
10. XX1 asr boshlarida iqtisodiy nazariyalar rivojlanishining asosiy tendensiyalari
11. Mintaqaviy taraqqiyot zamonaviy iqtisodiy nazariyalari rivojlanishining asosiy tendensiyalari
12. Raqobat ustunliklari nazariyasi
13. Mintaqa rivojlanishining yangi paradigmasi va koncepciyasi
14. Mintaqalarning rivojlanish modellari.
15. Mintaqaviy rivojlanish bo'yicha yangi nazariyalar

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurulmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interfaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

IV. Kurs ishi bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Kurs ishi fan mavzulariga taalluqli masalalar yuzasidan talabalarga yakka tartibda tegishli topshiriq shaklida beriladi. Kurs ishining hajmi, rasmiylashtirish shakli, baholash mezonlari tegishli kafedra tomonidan belgilanadi. Kurs ishini bajarish talabalarda fanga oid bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirishga xizmat qilishi kerak.

Kurs ishi uchun quyidagi tahminiy mavzular tavsiya etiladi:

1. Zamonaviy iqtisodiy nazariyalar maktablari
2. Tetcherizm va reyganomikaning shakllanish shart-sharoitlari
3. Monetarizm g'oyalari
4. "Laffer samarasi", ishsizlik va inflyasiya.
5. Nort va uning ijodiy biografiyasi
6. Evolyusion antimeynstrimning asosiy g'oyalari
7. Axborot paradigmasi nazariyalari rivojlanishining shart-sharoitlari
8. Milliy iqtisodiyot rivojlanishi nazariyalari va yondoshuvlari
9. Mintaqaviy rivojlanish nazariyalari tasnifi: asosiy vakillari
10. Mintaqa ko'pfunksiyali iqtisodiy tizim
11. Mintaqaning to'rt paradigmasi: tavsifi va talqini
12. Mintaqalarning rivojlanish modellari
13. Raqobat ustunligini mustahkamlash modellari.